

ЗАХОДИ БОРотьБИ ІЗ САРКОПТОЗОМ СВИНЕЙ У НЕБЛАГОПОЛУЧНОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Петрюченко Б. В., здобувач вищої освіти ОП «Ветеринарна медицина»

Науковий керівник – **Нікіфорова О. В.**, к. вет. н., доцент
Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна

Актуальність проблеми. Свинарство є однією з перспективних та швидковідновлювальних галузей тваринництва в Україні, проте наразі воно зазнає занепаду. На це впливає, як стан в країні, так і збільшення вартості кормових добавок.

Загалом станом на 1.01.2023 року поголів'я свиней в Україні становило 4,95 млн голів, що на 11,8 % менше аналогічного періоду минулого року - це найнижчий показник, який вперше опустився нижче 5 млн голів за часи незалежності держави [1]. У приватних господарствах теж скорочується поголів'я. Аналітичний відділ асоціації «Свинарі України» підрахував, що промислове поголів'я свиней в Україні скоротилося на 10 % (червень 2022 року). Причиною такого спаду є не лише зруйновані під час бойових дій підприємства, а й ті, які не можуть реалізувати свою продукцію внаслідок перебування в окупації або після неї. Але свинарство і досі займає значний відсоток у тваринництві України [2].

Свині, як і інші тварини хворіють на вірусні, бактеріальні і паразитарні захворювання. Необхідно чимало приділяти уваги стану здоров'я тварин, адже від цього залежить їх продуктивність.

Одним з доволі поширених акарозних захворювань у свиней є – саркоптоз або короста, що спричинюється свербунами виду *Sarcoptes suis*, що паразитують на шкірі свиней різного віку, і хоча захворювання не має чіткої сезонності, найбільш активно воно проявляється в осінньо-зимовий і весняний періоди [3, 5].

Дане захворювання може нанести господарству дуже значні збитки, особливо якщо не застосовувати заходів, щодо боротьби з ним.

Мета роботи: вивчити причини, що призвели до неблагополуччя господарства щодо саркоптозу свиней і запропонувати заходи щодо їх усунення.

Матеріали і методи дослідження. Дослідження проводили у 2023 році у приватному господарстві «Павлівське» Харківської області. Матеріалом були свині різних вікових груп української білої породи, хворі на саркоптоз, а також глибокі зішкріби зі шкіри, які відбирали зі свіжеуражених ділянок шкіри. Дослідження зішкрібів проводили мортальним компресорним методом із використанням 10 % розчину лугу (NaOH) і додаванням водно-гліцеринової суміші (1:1) з встановлення ступеня інтенсивності інвазії (II) в навчально-науковій лабораторії кафедри фармакології та паразитології ФВМ ДБТУ [4].

Утримання свиней у господарстві станочно-вигульне, раціон концентратний (комбікорми), вода у вільному доступі.

Профілактичні обробки від саркоптозу, до появи ознак хвороби, та дезакаризацію приміщень і станків, де знаходились свині, не проводили.

Для лікування свиней було в/м в дозі 1 мл на 33 кг маси тіла тварини, дворазово з двотижневим інтервалом, застосовано Івермектин-10 %. Для зовнішньої обробки методом обприскування із розрахунку 1 мл препарату на 1 літр води *ex tempore* використали суспензію Бутоксу-50.

До раціону було додано кормові добавки (рибне та кісткове борошно).

Результати дослідження. Під час проведення досліджень в приватному господарстві «Павлівське» було обстежено 98 голів свиней різних вікових груп з клінічними ознаками сильного свербіжу, набряками та потовщенням шкіри, втратою еластичності, утворенням складок, які не розправляються, а в деяких місцях шкіра навіть потріскалась. Екстенсивність інвазії склала 100%.

У 87,8% тварин реєстрували легку стадію хвороби, яка проявлялася ознаками запалення, почервонінням переважно в ділянці голови, шиї та спини, а в більш тяжких випадках, у 12 голів, що склало 12,2 %, тіло було повністю вкрите бурими кірочками. Тварини постійно чухалися об огорожі та оточуючі предмети, було чути специфічний звук шелесту, коли заходиш у приміщення де утримуються хворі тварини.

За результатами мікроскопії у зішкрібах виявили дрібних, блідо-сірого і жовтуватого кольорів, черепахоподібної форми кліщів, які мали чотири пари коротких конусоподібних шестичленистих кінцівок, з присосками (амбулакрами) розташованими на довгих нечленистих стебельцях. Спереду тіла розташований короткий підковоподібний хоботок з тонкими хеліцерами гризучого типу. За морфологічними ознаками даних кліщів віднесено до роду *Sarcoptes*, виду *Sarcoptes suis* [5]. Ї становила від 10 до 21 кліща на різних стадіях розвитку у зішкребу.

Для лікування тварин було застосовано наступну схему: дворазові з інтервалом 14 діб внутрішньом'язові обробки свиней Івермектином-10 % і обприскування суспензією Бутокс-50. На 10 добу після останньої обробки було проведено контрольне дослідження зішкребів і встановлено, що інтенсивність інвазії значно зменшилася, але поодинокі випадки виявлення кліщів все ж спостерігались.

Джерелом інвазування і факторами передачі за саркоптозу можуть бути різні фактори: хворі тварини, предмети догляду, обслуговуючий персонал, комахи. Крім того, саркоптеси можуть виживати в зовнішньому середовищі протягом 20 діб, що сприяє підтриманню інвазії за умови не проведення дезакаризації приміщень. Тому, важливим у боротьбі з даними захворюваннями є як обробка тварин, так і обробка приміщень в яких вони знаходяться.

Власнику приватного господарства було запропоновано наступне:

- провести повну механічну очистку приміщення;
- провести термообробку приміщення, замінити всі дерев'яні об'єкти в приміщеннях, підстилку тощо;
- всіх тварин обробити акарицидними препаратами, кожен рік проводити профілактичну дезакаризацію свинарників відповідно до графіка протиепізоотичних заходів (куди включені і протипаразитарні обробки);
- при комплектуванні ферми новими тваринами, з профілактичною метою обробляти усіх тварин тварини акарицидами.

Через шість місяців після виконання вище вказаних рекомендацій було проведено заключне мікроскопічне дослідження зішкребів шкіри від свиней, за результатами якого свербунів не виявлено.

Висновки. Застосування запропонованої схеми лікування із використанням ін'єкційного препарату з групи макроциклічних лактонів Івермектин-10 % та аерозольної обробки Бутоксом-50 із групи синтетичних піретроїдів, а також дотримання наданих рекомендацій дозволило оздоровити неблагополучне господарство від саркоптозу.

Дотримання графіків дезакаризації приміщень і поголів'я є дуже важливим, адже профілактика завжди економічно вигідніша за оздоровлення неблагополучного господарства.

Бібліографічний список:

1. URL: <https://agrotimes.ua/tvarinnitstvo/u-2022-roczy-pogolivya-svynej-v-ukrayini-vpershebulo-menshym-za-5-mln-goliv/>
2. URL: <https://pigua.info/uk/post/news-of-ukraine-and-world/naslidki-vijni-pogoliva-svinej>
3. Antipov A. A., Soloviova L. M., Honcharenko V. P. та in. (2008) *Diahnostyka ta likuvannia svynei za sarkoptozu*. Visnyk SNAU. [In Ukrainian].
4. Yu. O. Prykhodko, V. I. Byrka, O. V. Fedorova, V. Ya. Ponomarenko, O. V. Mazannyi, A. M. Ponomarenko, O. V. Nikiforova. (2017) *Laboratorna diahnostyka invaziinykh khvorob tvaryn (metodychni rekomendatsii)*. Kharkiv. [In Ukrainian].
5. Yu. O. Prykhodko, V. I. Ponomarenko, O. V. Nikiforova (2011) *Osnovy akarolohii i entomolohii, akarozy ta entomozy tvaryn: navch. posib*. Kharkiv: RVV KhDZVA. [In Ukrainian].